

מסירות נפש כתנאי לגאולה

יציאה ממצרים

"בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה: ריבון העולם, הדבר הזה האיך אני יכול לעשות, אי אתה יודע שהצאן אלוהיהן של מצרים הן, שנאמר (שמות ח כב) 'הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלונו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא: חייך אין ישראל יוצאין מכאן עד שישחטו אלוהי מצרים לעיניהם, שאודיע להם שאין אלוהי העכו"ם כלום" (שמות רבה טו ג)

"שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול... לפי שנעשה בו נס גדול... שלקחו להם כל אחד שה לפסחו ושאלום המצריים למה זה, והשיבו... לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו והיו שיניהם קהות על ששוחטין את אלוהיהם ולא היו רשאים לומר להם דבר" (טור שולחן-ערוך או"ח תל)

הדם אשר בסף נותנים על המשקוף והמזוזות "מבחוץ, כדי שיהו המצריים רואים דם השיים, ומעיהם מתבקעים ומתחתכין" (מכילתא דר' ישמעאל בא פרשה ו)

"שעיקר המצוה היה היה בלקיחת הפסח בעשור לחודש, להכניס את-עצמו בסכנה ממצרים" (הגדה של פסח ברכת-אברהם טשכנוב)

"דכל ענין פסח הוא, שבני-ישראל מסרו נפשם על קידוש ה' בהקרבת קרבן-הפסח לעיני המצרים, ובזכות זה נגאלו ממצרים אף שעבדו עבודה-זרה", "פסח מצרים עיקר עשייתו היתה במסירות נפש" (יצב פתגם, שבת הגדול א, עמ' א עב עו),

"מסירות נפשם של בני ישראל לא חשו לגדולתם וקשרו את השה... ושמו מדם הפסח על המשקוף, היא

שכפרה על כל עוונותיהם ואפילו על עוון ע"ז שהיה בידם" (האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל)

"לא מצינו שנצטוו, רק 'משכו וקחו לכם' - לקחת הפסח בעשור לחודש, אבל לקושרו בכרעי המיטה לא נצטוו... נמנו וגמרו לעשות תשובה מצד עצמם בלא הוראה מאחרים, ועל כך עמדו כולם ומסרו נפשם לה'

להסתכן בקשירת הטלה בכרעי המיטה, ובכך מסרו עצמם למיתה ביסורים" (האדמו"ר מצאנו שליטי"א)

"אם היינו מסדרים את הניסים לפי דרגתם וגדולתם, היינו ודאי מעמידים את הנס הגדול הזה בראש וראשונה לכל הניסים, בין שקדמו לו בין שבאו אחריו. כי הצעד הראשון הזה הוא הגרעין הראשון שממנו נבנה כל הכלל-ישראל, מזה זכו ליציאת-מצרים, לקריעת ים-סוף, למן, למתן-תורה, לנבואה ולכל המעלות במשך כל הדורות עד היום הזה ועד בכלל. שרשרת בלתי פוסקת של ניסים ונפלאות גלויים ונסתרים - כולם הם תולדה של אותו המעשה נועז שעשו ישראל במצרים" (קול מנחם, הכנה לפסח, עמ' קצז)

בשני דמים ניצלו ישראל ממצרים, בדם פסח ובדם מילה (שמות רבה יז ג)

שעיקר המצוה היה בלקיחת הפסח בעשור לחודש להכניס את עצמו בסכנה ממצרים... ומסרו נפשם על קדושת השם. וזה 'והיה הדם לכם' דהיינו שדם שלכם מה שתמסרו את עצמכם, הוא לאות על הבתים להגן עליכם ולגאלכם" (בינה לעתים דרוש כה)

"וטבלתם בדם - שהוא מרמז על מסירת הנפש לה' " (דברי-ישראל מודזיץ בא ד"ה ז"ש) "לעבוד את ה' במסירות-

נפש, ז"ש וטבלתם בדם שהוא מרמז על מסירות נפש לה'" (אמרי-שאלו הגדה של פסח מודזיץ מח)

"וראיתי את הדם - מה שאתם עושים במסירות נפש" (קרן-לדוד בא, והיה הדם לכם)

"וראיני את הדם' ובמכילתא (בא) 'רואה אני דם עקידתו של יצחק'... שבכל דור ודור בהופיע משחית לפני שערי ערי ישראל וישוביהם - רואה ה' עקידתו של יצחק ונחם על הרעה ומצילים... עקדתו של יצחק, הכוונה על כל הקורבנות שבכל דור ודור, על המוסרים נפשותיהם על קידוש השם וכבוד עם ישראל ודמם יקרא דם עקידתו של יצחק, כי הכח למסירת נפשם נובע מעקידתו של יצחק" (אהלי-יעקב הוסיאטן קמ)
"בדמים אלו הוכיחו ישראל כי הם מוכנים למסירות נפש" (הגדה של פסח "יחל ישראל" לרב לאו שליט"א פט)

יש לשאול מפני מה יחסו וקראו לזה הנס גדול יותר משאר ניסים, וכי לא היו ניסים גדולים יותר מזה הנס, והא נס דקריעת ים סוף ושאר ניסים שעשה ה' ית' עם עמו ישראל היו יותר גדולים מזה הנס. אך רמזו לנו, שישראל בעת הזאת... **שלא היה להם שום מורא ופחד מן המצריים**, אף על פי שהיו רוצין לשחוט את אלוהיהם. ובזה מתורץ דהאיך נטלו את הפסח... והיו אומרים למצריים שהם רוצים לשחוט לשם פסח, דהא מקודם לכן אמרו 'הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלונו'... כי היו במדרגה שלא היו מתייראין משום דבר, וממשלת מצרים וגבורתם כלא נחשבו. (קדושת-לוי פרשת יתרו)

"נסך בהם עוז ואומץ רוח לצאת ביד רמה ממקום שעד עכשיו לא היה עבד יכול לברוח משם" (האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל)

"ולא עלה בליבם שום פחד ומורא כי רצונם היה למסור-נפשם על קדוש השם והכריעו כדעה שמוטל למסור נפש על כל מצוה" (האדמו"ר מצאנו שליט"א)

"שמאז התחיל הגאולה ע"י לקיחתו" (ביאור הגר"א לשו"ע)

"לפי שהיתה בו התחלת הגאולה והניסים" (משנה-ברורח)

"ובשבת-קודש זה מתנוצץ אור גאולת מצרים" (שפתי-צדיק שבת הגדול א)

"זה היה הפתח לגאולתם" (קרן-לדוד שבת הגדול תקלד:)

"עיקר הגאולה כבר היתה מר"ח ניסן... והתחיל אז להתנוצץ אור הגאולה" (האדמו"ר מצאנו שליט"א)

קריעת ים סוף

"זה אומר אין אני יורד תחילה לים וזה אומר אין אני יורד תחילה לים קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה שנאמר סבבוני בכחש אפרים ובמרמה בית ישראל ויהודה עוד רד עם אל ועליו מפרש בקבלה הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש טבעתי ביון מצולה ואין מעמד וגוי אל תשטפני שבולת מים ואל תבלעני מצולה וגוי באותה שעה היה משה מאריך בתפלה אמר לו הקדוש ברוך הוא ידידי טובעים ביס ואתה מאריך בתפלה לפני אמר לפניו רבונו של עולם ומה בידי לעשות אמר לו דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטך ונטה את ירך וגוי לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל" (סוטה לז.)

"לא נקרע להם הים עד שבאו לתוכו עד חוטמן, ואח"כ נעשה להם יבשה" (שמות רבה כא י)

כיבוש הארץ

"המצרים היו אדונים לישראל, וזה הדור היוצא ממצרים למד מנעוריו לסבול עול מצרים ונפש שפלה, ואיך יוכל עתה להילחם עם אדוניו, והיו ישראל נרפים ואינם מלומדים למלחמה, ... והשם לבדו, שהוא עושה גדולות ולו נתכנו עלילות, סבב שמתו כל העם היוצא ממצרים הזכרים כי אין כוח בהם להילחם בכנענים, עד שקם דור אחר, דור המדבר שלא ראו גלות, והייתה להם נפש גבוהה..." (ראבי"ע שמות יד ג)

בימי מתתיהו

"בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו. כשעמדה מלכות נון הרשעה על עמך ישראל להשפיעם תורתך ולהעבירם מחסי רצונך. ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם. רבת את ריבם. דנת את דינם. נקמת את נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. וטמאים ביד טהורים. ורשעים ביד צדיקים. ונזדים ביד עוסקי תורתך. ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקו כמים הזה. ואחר כך באו בניד לדביר ביתך. ופנו את היכלך. וטהרו את מקדשך. והדליקו נרות במצרות קדשך. וקבעו שמונת ימי חגכה אלו. להודות ולהלל לשמך הגדול"

החשמונאי שהרג את המתיוון הזובח. מסירות הנפש של יהודית.

בימי מרדכי ואסתר

"אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן בן המדתא האגגי וינשאהו וישם את פסאו מעל כל השרים אשר אתו. וכל עבדי המלך אשר בשער המלך כרעים ומשתתפים להמן כי כן צוה לו המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה. ויאמרו עבדי המלך אשר בשער המלך למרדכי מדוע אתה עובר את מצות המלך. ויהי כאמרם אליו יום ויום ולא שמע אליהם ויגידו להמן לראות העמדו דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי. וירא המן כי אין מרדכי כרע ומשתחוה לו וימלא המן חמה. ויכו בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי" (אסתר ג א-ו)

"ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול על גני המלך ביהודים לאבדם. ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן להשמידם נתן לו להראות את אסתר ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה. ויבוא התד ויגד לאסתר את דברי מרדכי. ותאמר אסתר להתד ותצוהו אל מרדכי. כל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב ויהי ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום. ויגידו למרדכי את דברי אסתר. ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בגנשך להמלט בית המלך מפל היהודים. כי אם תחריש תחרישי בעת הזאת ונח ונחצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת פזאת הגעת למלכות. ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי. לך בנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונעתי אצום כן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי" (אסתר ד ז-ט)

התינוקות הלומדים עם מרדכי מוכנים למסור את נפשם (אסתר רבה ט, ג).

בגלות

"על הניסים ועל הפורקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה".

"עכשו בגלותנו בטל ממנו העוז והעוצמה וניטל הלב ואומצו, כי המקום גורם, ... ארץ מולדתו של אדם חוזרת ומקנה לו מידת העוזות" (רבי יעקב עמדין. לחם שמיים לאבות ה כ)

"אמר הקדוש ברוך הוא: בזכות דם פסח ודם מילה תגאלו ממצרים, ובזכותם אתם עתידים להגאל בסוף מלכות רביעית" (ילקוט שמעוני יחזקאל שנד):

"דזה הכח שהיה לישראל אז למסור נפשם בלקיחת הפסח... וזה נשאר לדורות" (שם משמואל הגדה של פסח י)

"כאשר קפץ נחשון לתוך הים... גם לעתיד שבזכות מסירות נפש יציל השי"ת את ישראל מיד האומות" (אהלי יעקב מחוסיאטין קמב):

"קודם ביאת המשיח יהיו בארץ ישראל צרות גדולות ומ"מ יבטחו ישראל בצור ישראל ולא יברחו משם, וזה יהיה לכפר על מה שחטאו כשברחו מארץ ישראל בשעת החורבן, ואז יבוא משיח צדקנו" (רבי יהונתן אייבשיץ. אהבת יהונתן הפטרת בלק)

"בעת שהשי"י יחפוץ לקבץ אותנו – אז ייתן תקיפות בליבם שלא יחרדו, הלוואי שתהיה בקרוב בימינו" (מי השילוח. מסעי עה"פ ויסעו מחרדה ויחנו במקהלות)

"נס הניסים ופלאי הפלאות, היסוד והשורש של כל אלה אשר הראנו ה', הלא הוא ענינו של היום הזה: הכרזת ההחלטה כי קמה ותהי מדינת ישראל, ...אומץ הגבורה ועוז הרוח הזה של אנשי צבורותנו אשר נתכנסו... והודיעו אל מרחבי העולם כולו וממשלותיו כי יש מדינת ישראל" (לנתיבות ישראל א עמ' 178)

"אין חריש עמוק בלי נשק" (שיר ערש נבי. יחיאל מוהר)

"אין כובשים את ראש הסלע אם אין קבר במורד" (ראש פינה. שלמה סקולקי)

"...תמיד קשרנו גורלנו בגורל העם כולו הלוא דרך אחרת אין וזהו הגורם היחיד המעודד אותנו בסבלנו. טעות היא בדעתך פרץ יקירי, שלפני בואי ארצה בוודאי לא חשבתי על סבל נוסף אחרי הגהינום הנאצי והנחתי שכבר באתי אל הנחלה ואל המנוחה, לא ולא! עוד בהיותי אי שם בגולה, ידעתי זאת, ידעתי שהדרך לגאולה לא סוגה בשושנים וחרות ומולדת לא נקנים תמורת הסבל בגולה. אנו בחרנו בדרך הזאת, כי גאולה בלי סבל - עוד לא ברא ה'... מי ימלל גבורותיהם של בני הדור החדש שלא מביישים מסורת המכבים ומפלסים בדמם דרך לגאולה" (ישעיהו ארליך הי"ד. יג ניסן תשי"ח)